

UZASADNIENIE

Od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 24 stycznia 2017 roku sygn. akt VII K 1084/14 apelacje wnieśli obrońca oskarżonego Z. M. oraz prokurator.

Obrońca zaskarżył orzeczenie Sądu I instancji w całości. Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. w związku z art. 438 pkt 1, 2 i 3 k.p.k. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- mającą wpływ na treść postępowania obrazę przepisów postępowania, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 k.p.k. w zw. z art. 366 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy zmierzającego do przesłuchania A. W. oraz D. S., podczas gdy informacje posiadane przez świadków miały istotne znaczenie dla weryfikacji zeznań D. M. w zakresie w jakim wskazuje on na współudział zawnioskowanych świadków w zakresie przestępstw przypisanych oskarżonemu w pkt. 1 zaskarżonego wyroku, a wniosek dowodowy obrońcy nie wypełniał przesłanek negatywnych warunkujących możliwość Sądu w zakresie oddalenia wniosku z uwagi na okoliczności wskazane w art. 170 k.p.k.;
- art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 366 k.p.k. poprzez ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób niewszechstronny, bowiem z pominięciem korzystnych dla oskarżonego twierdzeń świadków stawiających jego sprawstwo pod znakiem zapytania;
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że w sposób nie budzący wątpliwości można oskarżonemu przypisać winę i sprawstwo w zakresie przypisanych mu czynów, podczas gdy proces miał charakter poszlakowy, i poza zeznaniami D. M. nie można w żaden sposób powiązać oskarżonego z zarzucenymi mu czynami, bowiem poza tym jednym świadkiem nie zabezpieczono żadnych dowodów materialnych świadczących o sprawstwie i winie oskarżonego, a sam oskarżony konsekwentnie zaprzecza swojemu udziałowi w przestępstwach wskazanych w akcie oskarżenia;
- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 k.k. poprzez orzeczenie obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych S. S. i R. H. kwoty odpowiednio 154.000,00 zł i 30.000,00 zł, w sytuacji gdy wyrządzona przestępstwem szkoda jest oczywiście niższa wobec faktu, iż Sąd prawidłowo ustalił, że samochody zostały odnalezione a uszkodzenia nie wymagały znaczących nakładów finansowych;
- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 279 § 1 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie w zakresie przypisanego oskarżonemu w punkcie VIII wyroku czynu, polegającego na zażądaniu kwoty 6.000,00 zł za wykup samochodu marki A. (...), podczas gdy zarzucony czyn nie wypełnia znamion przestępstwa kradzieży z włamaniem a przestępstwa oszustwa, co w konsekwencji miało oczywisty wpływ na wymiar kary łącznej ponieważ przypisane sprawcy przestępstwo kradzieży z włamaniem jest zagrożone karą od roku do 10 lat pozbawienia wolności, a przestępstwo oszustwa zagrożone jest karą od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności.

Podnosząc te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Zabrze do ponownego rozpoznania. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów obrony udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym nieuiszczonych ani w całości ani w części.

Prokurator wskazany wyrok zaskarżył w części na korzyść oskarżonego Z. M.. Zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, polegającą na przyjęciu odnośnie czynu opisanego w punkcie VIII aktu oskarżenia a wskazanego w punkcie 3 wyroku, kwalifikacji prawnej czynu z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., a następnie wskazanie podstawy skazania z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., w sytuacji gdy ustalenia faktyczne wskazują, że zachowanie oskarżonego wypełniło znamiona czynu określonego w art. 286 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;
2. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawy określenia wysokości obowiązku naprawienia szkody, mających wpływ na treść orzeczenia a polegający na zobowiązaniu oskarżonego do naprawienia szkody na rzecz

pokrzywdzonego S. S. w wysokości 154.000 złotych, a na rzecz pokrzywdzonego R. H. w wysokości 30.000 złotych, podczas gdy w związku z odzyskaniem przez pokrzywdzonych samochodów jak i złożonymi wnioskami, obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego S. S. powinien zostać określony na kwotę 8.000 zł a na rzecz pokrzywdzonego R. H. na kwotę 1.000 zł.

Podnosząc te zarzuty oskarżyciel publiczny wniósł o zmianę w części zaskarżonego wyroku poprzez:

- przyjęcie w punkcie 3 wyroku kwalifikacji prawnej czynu z art. 286 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 2 k.k. jak i podstawy skazania z art. 286 § 2 k.k. w z art. 65 § 2 k.k.,

- przyjęcie w punkcie 5 wyroku obowiązku naprawienia szkody przez Z. M. na rzecz S. S. w kwocie 8.000 zł, a na rzecz R. H. w kwocie 1.000 zł.

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje :

Pierwszy z zarzutów apelacji obrońcy oskarżonego dotyczący naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art.167 k.p.k. w zw. z art.170 k.p.k. w zw. z art.366 k.p.k. okazał się zasadny na tyle, że wyłącznie w oparciu o to uchybienie należało zaskarżony wyrok uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania. Jednocześnie rozpoznanie pozostałych zarzutów środka odwoławczego obrony oraz apelacji prokuratora byłoby przedwczesne (art.436 k.p.k.).

Poza sporem jest, że przypisanie oskarżonemu odpowiedzialności za zarzucone mu przestępstwa wynika z relacji skruszonego przestępcy D. M.. Z jego twierdzeniami korespondują wyjaśnienia i zeznania R. N. (N.) i M. J.. Zastrzec przy tym trzeba, że ten pierwszy uwiarygadnia D. M. twierząc, że z nim dokonywał kradzieży samochodów (nie kojarzył nazwiska oskarżonego k.536v.), a drugi zeznawał o kradzieży A. (...) (zarzut VIII, który od początku był przez prokuratora kwalifikowany z art.286 § 2 k.k. w zw. z art.65 § 1 k.k.). M. J. również nie kojarzył oskarżonego (k.521). W sytuacji gdy oskarżony nie przyznał się do kradzieży z włamaniem samochodów relacje D. M. nabierają zasadniczego znaczenia, zaś ich wiarygodność winna być szczegółowo zbadana.

D. M. podał, że współnikiem Z. M. był A. W., który miał się chwalić, że pracuje dla niego D. S. i Z. M.. Nadto wskazał, co bezpośrednio dotyczy zarzutów aktu oskarżenia, że dwa auta z jednej posesji (A. (...) i V. (...)) ukradli oskarżony i D. S., trzy auta (V. (...) i dwa V. (...)) za jednym razem ukradli ci sami, zaś A. (...) ukradł z R., Z., chłopakiem z K. o nazwisku S. oraz (...) (A. W.), jeśli ten nie siedział. Przy takiej treści relacji D. M. nie dziwi wniosek obrońcy o przesłuchanie A. W. i D. S.. Na rozprawie w dniu 7 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy wniosek ten oddalił z podwójną argumentacją, której nie da się uwzględnić. Na podstawie art.170 § 1 pkt 5 k.p.k. Sąd I instancji uznał, że obrońca nie wykazał jakiegokolwiek związku wnioskowanych osób z zarzutami oskarżonego, a nadto wnioski te zmierzają do przesłuchania postępowania (k.734). W świetle przytoczonych relacji D. M. oczywisty jest związek A. W. i D. S. z czynami przypisanymi oskarżonemu. Natomiast powoływanie się na to, że wnioski te zmierzają do przedłużenia postępowania nie wytrzymuje krytyki z tego powodu, że tożsamej treści wnioski zostały przez obrońcę złożone blisko jedenaście miesięcy wcześniej (k.570). Wówczas obrona wnioskowała o przesłuchanie A. W., R. C. i D. S.. Dopuszczono dowód z przesłuchania R. C., zaś co do przesłuchania dwóch pozostałych osób Sąd Rejonowy nie podjął decyzji procesowej. Nie sprawdził gdzie przebywa D. S., a odnośnie A. W. przyjął, że nie da się ustalić, w którym zakładzie karnym jest osadzony (k.584, k.585). Natomiast na rozprawie w dniu 7 grudnia 2016 roku obrońca podał, że A. W. przebywa w Zakładzie Karnym w J., a D. S. w Zakładzie Karnym w W.. Informację tę potwierdził Sąd odwoławczy. Uznał zatem, że Sąd Rejonowy najpierw nie zrobił wszystkiego, by ustalić miejsce pobytu obu świadków, a później, ponowiony wniosek o ich przesłuchanie, bezzasadnie oddalił. Przypomnieć trzeba, że oddalenie wniosku dowodowego w oparciu o art.170 § 1 pkt 5 k.p.k. jest możliwe, gdy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania. Z naprowadzonych okoliczności nie sposób wnioskować o tej oczywistości w przypadku woli obrony przesłuchania A. W. i D. S.. „Jeżeli zaś analiza zgłoszonego wniosku dowodowego w zestawieniu z całokształtem okoliczności faktycznych, a w szczególności faktyczną możliwością złożenia tego wniosku na wcześniejszym etapie postępowania bez szkody dla realizowanej linii obrony doprowadzi do jednoznacznego stwierdzenia, że celem takiego wniosku było li tylko przedłużenie postępowania karnego, to zastosowanie normy art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. będzie nie tylko

uzasadnione, ale i konieczne.” (postanowienie SN z dnia 11 maja 2017 roku, II KK 122/17). Dodać też trzeba, że „skoro jednak podstawa taka istnieje, można tylko podkreślać potrzebę korzystania z niej w sposób ostrożny i rozważny, jako swoistej ostateczności, poprzedziwszy decyzję staranną analizą spełnienia wymogu: celu wniosku, którym ma być tylko zmierzanie do przedłużenia postępowania oraz "oczywistości" tego celu, rozumianej jako ewidentność i jednoznaczność wskazanych intencji towarzyszących wnioskodawcy (por. M. Wąsek-Wiaderek, Oddalenie wniosku dowodowego zmierzającego w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania w polskiej procedurze karnej, [w:] L. Leszczyński, E. Skrętowicz, Z. Hołda (red.), W kręgu teorii i praktyki prawa karnego. Księga poświęcona pamięci Profesora Andrzeja Wąska, Lublin 2005, s. 694–695). Nie można zatem oddalić wniosku na omawianej podstawie, gdy przedłużenie postępowania nie przedstawia się jako cel sam w sobie wniosku i nie

jest to dostrzegalne na pierwszy rzut oka” (Komentarz do art. 170 KPK red. Skorupka 2017, wyd. 24/D. Gruszecka).

Obrońca wykazał należycie, że przedstawione uchybienie mogło mieć wpływ na treść zapadłego wyroku. Składając wnioski dowodowe realizował prawo do obrony oskarżonego pomawianego przez D. M.. Chęć weryfikacji jego twierdzeń wydaje się kluczowa dla sprawy, w której zgodnie z art.167 k.p.k. dowody przeprowadzić można również z urzędu. Przesłuchanie A. W. i D. S. mogło potwierdzić lub zaprzeczyć wersji D. M.. Niezbadań tych okoliczności czyni wyrok Sądu Rejonowego wadliwym.

Z tych zatem powodów Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie kasatoryjne, uwzględniając, że sprawa do Sądu Rejonowego w Zabrze wpłynęła przed 1 lipca 2015 roku, a zatem do jej prawomocnego zakończenia stosuje się m.in. art.437 § 2 k.p.k. w brzmieniu sprzed tej daty (art.36 pkt 2 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw Dz.U. z 25 października 2013 roku poz.1247).

W ponownym postępowaniu Sąd Rejonowy przesłucha w charakterze świadków A. W. (przebywa w ZK w J.) i D. S. (przebywa w ZK w W.). Obaj odbywają długoletnie kary pozbawienia wolności. Upřednio sprawdzi czy osoby te nie mają w toku spraw o czyny tożsame z zarzuconymi Z. M.. W zależności od wyników przesłuchania ewentualnie podejmie inne czynności dowodowe. O uchyleniu wyroku zdecydowało wyłącznie nieprzesłuchanie tych dwóch świadków. Dlatego zgodnie z art.442 § 2 w zakresie dowodów, które nie miały wpływu na uchylenie wyroku, może poprzestać na ich ujawnieniu.

Sąd Rejonowy będzie jednocześnie pamiętał, że zarzut 8 aktu oskarżenia prokurator zakwalifikował odpowiednio do jego treści z art.286 § 2 k.k. w zw. z art.65 § 1 k.k. (k.282). Natomiast pokrzywdzeni S. S. i R. H. odzyskali samochody, które były uszkodzone. S. S. naprawa kosztowała 8.000 zł a R. H. 1.000 zł. O zasądzenie takich kwot tytułem naprawienia szkody wnosili.